

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24.02.2023 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. stwierdził, że L. K. jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie od 1.10.2020 r. do 9.05. 2021 r. oraz określił miesięczne podstawy wymiaru składek we wskazanym okresie.

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że ze zgromadzonych w systemie informatycznym dokumentów wynika, że płatnik składek (...) Sp. z o.o. we wskazanym okresie zgłosił L. K. z tytułu wykonywania umowy zlecenia do ubezpieczenia zdrowotnego. Ponadto ustalono, że w spornym okresie nie posiadała ona innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, który zwalniałby z obowiązku podlegania ubezpieczeniom z tytułu umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek.

/decyzja k.21 akt ZUS /

Odwołanie od ww. decyzji złożył pełnomocnik (...) Sp. z o.o. wnosząc o jej zmianę poprzez uznanie, iż L. K. jako wykonująca pracę na podstawie umowy zlecenia nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym u płatnika składek (...) Sp. z o.o. oraz o zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego oraz kosztów postępowania według norm prawem przepisanych. Zaskarżonej decyzji zarzucono przedwczesność wydania decyzji, a ponadto zarzucono naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych polegającą na wadliwym stanowisku, że przepis ten wyłącza z obowiązku podlegania ubezpieczeniu społecznemu jedynie obywateli państw obcych, których pobyt nie ma charakteru stałego i którzy są jednocześnie zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i misjach międzynarodowych. W uzasadnieniu wskazano, że płatnik składek, w sprawie o sygn. akt VIII U 1614/19 przed Sądem Okręgowym w Gliwicach uzyskał korzystny wyrok określający, iż nie ma obowiązku odprowadzania składek z ubezpieczenia społecznego, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych w przypadku obecnie oraz w przyszłości zatrudnianych cudzoziemców, ponieważ zatrudnienie cudzoziemców następuje na pobyt czasowy, niemający charakteru stałego, a zatrudnieni cudzoziemcy nie posiadają kart stałego pobytu.

/odwołanie k.3 – 5 odwrót/

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie oraz zasądzenie od płatnika składek na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odpowiedź na odwołanie k.34 /

Na rozprawie w dniu 16.06.2023 r zainteresowana przyłączyła się do stanowiska ZUS, a pełnomocnik ZUS wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego wraz z ustawowymi odsetki za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się wyroku.

/e – protokół (...):01:45/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Przedmiotem przeważającej działalności płatnika składek jest działalność agencji pracy tymczasowej. Płatnik składek zatrudnia cudzoziemców na podstawie umów zlecenia i zgłasza ich z tego tytułu do ubezpieczenia.

/okoliczność bezsporna/

Ubezpieczona od czterech lat przebywa w Polsce.

/zeznania ubezpieczonej - e – protokół (...) :02:39 w zw. Z 00:10:58/

W 2020 i 2021 roku pomiędzy (...) spółką z ograniczoną odpowiedzialnością jako zleceniodawcą, a L. K. (obywatelką Ukrainy) jako zleceniobiorcą została zawarta umowa zlecenia, zgodnie z którą ubezpieczona zobowiązana była do wykonywania prostych prac produkcyjnych. Strony ustaliły, iż zleceniobiorcy za wykonanie zlecenia będzie przysługiwało wynagrodzenie obliczane według stawki godzinowej 17 zł, a następnie 18,30 zł brutto. Pracowała w zakładzie w R., po 12,16 godzin dziennie, miała wówczas stały adres w Polsce.

/zeznania ubezpieczonej - e – protokół (...) :02:39 w zw. Z 00:10:58, zezwolenia na pobyt okazywane na rozprawie/

W związku z zawartą umową, płatnik składek (...) Sp. z o.o. zgłosił zainteresowaną jedynie do ubezpieczenia zdrowotnego.

/okoliczność bezsporna/

W okresie 1.10.2020 – 9.05.2021 zainteresowana nie posiadała innego tytułu do ubezpieczeń społecznych, który zwalniałby z obowiązku podlegania ubezpieczeniom z tytułu umowy zlecenia zawartej z płatnikiem składek.

/okoliczność bezsporna/

W czasie trwania procesu zainteresowana świadczyła pracę na terenie RP.

/okoliczność bezsporna/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane dokumenty, których prawdziwości żadna ze stron nie kwestionowała, a nadto na podstawie zeznań ubezpieczonej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń odwołanie nie jest zasadne i podlegało oddaleniu.

Na wstępie należy podnieść, iż brak było podstaw do zwrotu akt organowi rentowemu na podstawie art. 467 § 4 k.p.c. Trzeba przypomnieć, że Sąd ubezpieczeń społecznych może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego. Wskazuje się także, że możliwość przekazania sprawy do rozpoznania organowi rentowemu przez sąd pierwszej instancji została ograniczona tylko do dwóch sytuacji, przewidzianych w art. 467 § 4 k.p.c. oraz art. 477¹⁴ § 4 k.p.c.; poza tym sąd pierwszej instancji obowiązany jest rozstrzygnąć sprawę merytorycznie./tak wyrok SA w Szczecinie z dnia 9.02.2022 r., III Aua 439/21/.Na podstawie art. 467 § 4 k.p.c. z całą pewnością nie mogą być uzupełnione te wady, które decyzję organu rentowego dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania, a więc gdy decyzja taka została wydana przez organ niepowołany lub w zakresie przedmiotu orzeczenia bez jakiegokolwiek podstawy w obowiązującym prawie materialnym, względnie z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego. W takich przypadkach decyzja jest bowiem bezwzględnie nieważna (nieistniejąca prawnie) i nie wywołuje skutków prawnych (konceptcja tzw. bezwzględnej nieważności decyzji administracyjnej)./tak postanowienie SN z dnia 27.01.2021 r., II UZ 25/20/. Nie dostrzegając wymienionych wyżej wad w zaskarżonej decyzji, Sąd przystąpił do merytorycznego rozpoznania sprawy.

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tj. Dz. U. z 2022 r., poz.1009) osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osobami z nimi współpracującymi, z zastrzeżeniem ust.4.

Zleceniobiorcy podlegający ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają obowiązkowo ubezpieczeniu wypadkowemu (art. 12 ust. 1 ustawy systemowej).

Zleceniobiorcy objęci obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi ubezpieczeniu chorobowemu podlegają dobrowolnie na swój wniosek (art. 11 ust. 2 ustawy systemowej).

Obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają zleceniobiorcy od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy (art. 13 pkt 2 ustawy systemowej).

Każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy systemowej – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przysyłanie w wyznaczonym terminie deklaracji rozliczeniowych, imiennych raportów miesięcznych oraz opłacanie składek za dany miesiąc. Płatnik składek jest zobowiązany do zgłoszenia w terminie 7 dni zleceniobiorcy do ubezpieczeń społecznych od daty powstania obowiązku ubezpieczenia oraz do zgłoszenia wyrejestrowania od dnia wygaśnięcia tytułu do ubezpieczeń społecznych (art. 36 ust.1, ust. 2, ust. 4 i ust. 11 ustawy systemowej).

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt. 1 lit. „e” ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z 27 sierpnia 2004 roku (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1373 ze zm.) osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe zleceniobiorców stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o świadczenie usług, jeżeli w umowie o świadczenie usług określono odpłatność za jej wykonanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie (art. 18 ust. 1 i 3 w związku z art. 4 pkt ustawy systemowej).

Jak stanowi art. 20 ust. 1 powołanej ustawy, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe oraz ubezpieczenie wypadkowe stanowi podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i ubezpieczenia rentowe, z zastrzeżeniem ust.2 i ust.3.

Zgodnie z § 2 ust. 6 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21 września 2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1831) dla każdego ubezpieczonego, którego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe stanowi przychód, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych, płatnik składek w raporcie lub imiennym raporcie miesięcznym korygującym, o którym mowa w art. 41 ust. 6 ustawy, zwanym dalej „raportem korygującym”, oraz w deklaracji i deklaracji rozliczeniowej korygującej, o której mowa w art. 47 ust. 3 ustawy, zwanej dalej „deklaracją korygującą”, uwzględnia należne składki na ubezpieczenia społeczne od wszystkich dokonanych lub postawionych do dyspozycji ubezpieczonego wypłat - od pierwszego do ostatniego dnia miesiąca kalendarzowego, którego deklaracja dotyczy - stanowiących podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, z uwzględnieniem ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ustawy. Z powyższego wynika, że podstawę wymiaru składek stanowi przychód faktyczny wypłacony w danym miesiącu.

Do ustalenia zaś podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne osób, o których wyżej mowa, z mocy art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób, z zastrzeżeniem ust. 5 i 6. Ust. 5 art. 81 stanowi, że przy ustalaniu podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne nie stosuje się ograniczenia, o którym mowa w art. 19 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Z kolei wymieniony ust. 6 art. 81 przewiduje, że podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie zdrowotne pomniejsza się o kwoty składek

na ubezpieczenia emerytalne, rentowe i chorobowe finansowanych przez ubezpieczonych niebędących płatnikami składek, potrąconych przez płatników ze środków ubezpieczonego, zgodnie z przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia, czy do ubezpieczonej

ma zastosowanie czy też nie - norma przewidziana w art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a zatem czy stanowisko organu rentowego w przedmiocie podlegania przez ww. obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu w okresie wskazanym w treści zaskarżonych decyzji, jako osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek jest prawidłowe.

(...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością stała na stanowisku, że do wskazanego ubezpieczonego nie mają zastosowania przepisy dotyczące podlegania przez niego ubezpieczeniom społecznym w związku z zawartymi umowami zlecenia biorąc pod uwagę treść normy przewidzianej w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej. W jego ocenie prezentowane stanowisko jest spójne z ugruntowaną linią orzecznictwa Sądu Najwyższego, które wskazuje, że w przypadku obecnie oraz w przyszłości zatrudnianych cudzoziemców nie istnieje obowiązek odprowadzania składek z ubezpieczenia społecznego, o których mowa w przywołanej ustawie, gdyż zatrudnienie cudzoziemców następuje na pobyt czasowy, który nie ma charakteru stałego, a zatrudnieni cudzoziemcy nie posiadają kart stałego pobytu.

Przywoływane stanowisko nie znajduje jednak zastosowania na gruncie przedmiotowej sprawy, ani nie ma odzwierciedlenia w ukształtowanym w tym temacie orzecznictwie.

W tym miejscu warto przytoczyć treść analizowanego przepisu, art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, który stanowi, że nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Wynika stąd, że jedynie ratyfikowana umowa międzynarodowa, jako prawo nadrzędne, może wykluczyć zastosowanie polskich przepisów w tym zakresie.

Obowiązująca w stosunkach z Ukrainą Umowa zawarta dnia 18 maja 2012 r. między Rzeczpospolitą Polską a Ukrainą o zabezpieczeniu społecznym (Dz.U. z 2013 r. poz. 1373) nie wyklucza stosowania polskich przepisów w tym zakresie.

Co więcej, zgodnie z brzmieniem art.4 podkreślona została zasada równego traktowania obywateli na terenie danego Państwa, stanowiąc, że jeżeli niniejsza Umowa nie stanowi inaczej, osoby do których stosują się postanowienia niniejszej Umowy, podlegają obowiązkom i korzystają z uprawnień wynikających z ustawodawstwa drugiej Umawiającej się Strony na tych samych warunkach, co obywatele tej Umawiającej się Strony.

Z wykładni powołanych przepisów wynika więc, że zarówno w przypadku pracowniczego tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym jak i tytułu wynikającego z wykonywania umowy zlecenia sam zamiar czasowego przebywania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, czy też legitymowanie się jedynie zezwoleniem na pobyt czasowy nie mają rozstrzygającego znaczenia. Istotne jest jedynie, czy podczas wykonywania wyżej wymienionych działalności można mówić o stałym przebywaniu danej osoby na terytorium Polski. W konsekwencji przyjazd, choćby i cykliczny (regularny) do Polski celem wykonywania pewnych aktywności zawodowych jak np. prowadzenie wykładów, czy świadczenie usług doradczych na podstawie umowy zlecenia albo umowy o pracę nie będzie powodował objęcia obywatela państwa trzeciego polskim systemem ubezpieczenia społecznego. Natomiast stałe przebywanie w Polsce w okresie wykonywania tych czynności (np. zamieszkanie w Polsce i prowadzenie wykładów lub badań przez jeden semestr), chociażby przez krótki (sumarycznie) okres czasu determinowany czasowym zezwoleniem na pobyt, będą prowadziły do objęcia polskim systemem ubezpieczeń społecznych.

Tym samym z przepisu tego nie wynika wymóg łącznego spełnienia dwóch wymienionych w tym przepisie przesłanek niepodlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego przez obywateli państw obcych. Przepis ten kreuje dwie niezależne od siebie kategorie określonych w nim osób, które obowiązkowi temu nie podlegają. Są nimi - po pierwsze - obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Polski nie ma charakteru stałego oraz - po drugie - obywatele państw obcych, którzy zatrudnieni są w wymienionych w tym przepisie placówkach (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 października 2019 r., I UK 194/18).

Skoro ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych określa zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym, to podlegają im także obywatele państw obcych, którzy podejmują działalność stanowiącą podstawę objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym (...). Dlatego charakter pobytu (stały albo niestały) należy odnosić w relacji do powszechnego obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym, czyli do podstawy ubezpieczenia. Ten charakter nie zależy w konsekwencji od tego, jaki zamiar, co do okresu przebywania w Polsce, przejawia cudzoziemiec. Stały pobyt w rozumieniu art. 5 ust. 2 cytowanej ustawy podlega zatem ocenie w zależności od realizacji działalności, z której wynika ustawowy obowiązek podlegania ubezpieczeniom społecznym. Stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia, przy czym nie ma większego znaczenia okoliczność dotycząca tego, jaką administracyjną gwarancję prowadzenia działalności lub zapewnienie pobytu miał w Polsce obywatel państwa obcego (...). O tym, czy dany pobyt ma charakter stały nie decyduje więc stały pobyt w sensie "długotrwałości i stałości pobytu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej", albowiem w takim wypadku wyłączeniu z ubezpieczeń społecznych podlegaliby ci cudzoziemcy, których pobyt nie ma "takich cech", choć spełnialiby warunki podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako wspólnicy jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16, wyrok SN z dnia 20.04.2023 r (...)).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczona wykonywała sporną umowę, otrzymywała wynagrodzenie, a zatem przebywała stale w Polsce w spornym okresie. Okoliczności przeciwnych odwołujący nie wykazywał.

W ramach zawartej z płatnikiem składek umowy zlecenia zainteresowana zobowiązana była do wykonywania prostych prac produkcyjnych za wynagrodzeniem w wysokości 17 zł a następnie 18,30 zł brutto za godzinę i nie posiadała innego tytułu do ubezpieczeń społecznych.

Podkreślenia dodatkowo wymaga, iż wykonywania owych prac zostało powierzone cudzoziemcowi zatrudnionemu w charakterze pracownika tymczasowego, bowiem płatnik składek w tej relacji występował jako agencja pracy tymczasowej.

Tym samym biorąc pod uwagę analizowany w niniejszej sprawie przypadek, pobyt na terenie Polski choćby nawet czasowy, którego ramy są ściśle określone nie oznacza, że pobyt ten nie ma charakteru stałego o którym mowa w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., II UK 295/16).

Termin „nie podlegają ubezpieczeniom społecznym obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego”, zawarty w treści art. 5 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, należy dekodować w powiązaniu z systemem ubezpieczenia społecznego, a nie przez odwoływanie się do przepisów o charakterze meldunkowym, ilościowym (ile razy dana osoba wjeżdża do kraju i jak długo tu pozostaje). Wobec tego uzyskanie przez cudzoziemca zezwolenia na pobyt na czas oznaczony wcale nie przeczy stałemu pobytowi w rozumieniu art. 5 ust. 2 ustawy systemowej, jako że nawet taki pobyt jest również stały w sensie „niezmienny w danym okresie” (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 czerwca 2019 r., II UK 229/18 postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 maja 2019 r., II UK 167/18).

Nie jest uprawnione założenie wykluczające z pojęcia pobytu stałego w rozumieniu cytowanego przepisu pobytu cudzoziemca na podstawie zezwolenia na czas oznaczony i akceptujące taki stały pobyt dopiero w przypadku zezwolenia na pobyt na czas nieoznaczony (art. 19 ust. 4 ustawy o cudzoziemcach z 1997 r.) albo zezwolenia na

pobyt rezydenta długoterminowego WE (art. 65 ust. 7 ustawy o cudzoziemcach z 2003 r.) (por. postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 maja 2019 r., II UK 167/18, postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 22 maja 2019 r., II UK 169/18)

Tym samym, biorąc pod uwagę wszystkie przytoczone okoliczności uznać należy, że decyzja organu rentowego w przedmiocie podlegania ubezpieczeniom społecznym w spornym okresie przez zainteresowaną na zasadach ogólnych, o których mowa w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, jako osoby wykonującej pracę na podstawie umowy zlecenia u płatnika składek jest prawidłowa.

Ubezpieczona nie są zatem adresatem normy wskazanej w art. 5 ust. 2 ustawy systemowej.

W związku z powyższym Sąd w oparciu o treść art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

W przedmiocie kosztów procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018 r., poz.265).